

Manage Your Money Wisely - Tracking Your Money (2007)

ທ່ານຕ້ອງຮູ້ຈັກງົບປະມານເງິນເຂົ້າເງິນອອກຈາກບັນຊີເງິນ. ງົບປະມານເງິນເຂົ້າເງິນອອກ ແມ່ນແຜນການທີ່ຈະຊ່ວຍໃຫ້ທ່ານຮູ້ໄດ້ວ່າ ທ່ານຈະໃຊ້ງົບປະມານເງິນເທົ່າໃດເພື່ອຈ່າຍຄ່າໜີ້ສິນ ທີ່ນີ້ ທ່ານຈະຕ້ອງຮູ້ວ່າ ເງິນທີ່ທ່ານຈ່າຍອອກແຕ່ລະເດືອນນັ້ນ ຫຼາຍເທົ່າໃດ ແລະ ປຽບທຽບໃສ່ກັນ ກັບລາຍໄດ້ແຕ່ລະເດືອນຂອງທ່ານທີ່ໄດ້ມາ.

Table of Contents

- ເງິນຂອງທ່ານໄປໃສໝົດ?
- ຍອດເງິນເຫຼືອຂອງເງິນຝາກໃນບັນຊີທະນາຄານ
- ລົດຜ່ອນການໃຊ້ຈ່າຍ
- ມີຫຼາຍວິທີທີ່ລົດຜ່ອນການໃຊ້ຈ່າຍ
- ຕັ້ງເບົ້າໝາຍຂອງງົບປະມານເງິນ
- ຝາກເງິນເຂົ້າບັນຊີທະນາຄານເປັນປະຈຳແລະເອົາໄປລົງທຶນອື່ນໆ
- ປະກັນໄພ
- ບັດເຄດິດ

ເງິນໄປໃສໝົດ?

ຖ້າທ່ານລອງຄິດໄລ່ເບິ່ງວ່າ ເງິນທ່ານນັ້ນໄປໃສແດ່ ພາຍໃນປະມານເດືອນນຶ່ງ ທ່ານກໍ່ຈະຮູ້ເອງ.

ເມື່ອທ່ານຮູ້ແລ້ວວ່າ ເງິນຂອງທ່ານເອົາໄປຈ່າຍໃສແດ່ ທ່ານກໍ່ສາມາດກຳນົດງົບປະມານໄດ້. ງົບປະມານເງິນເຂົ້າເງິນອອກແມ່ນແຜນການທີ່ຈະຊ່ວຍໃຫ້ທ່ານຮູ້ໄດ້ວ່າ ທ່ານຈະໃຊ້ງົບປະມານ ແຕ່ລະເດືອນນັ້ນ ເທົ່າໃດ ເພື່ອຈ່າຍຄ່າໜີ້ສິນໝົດ.

ທີ່ນີ້ ທ່ານຈະຕ້ອງຮູ້ວ່າ ເງິນທີ່ທ່ານຈ່າຍອອກແຕ່ລະເດືອນນັ້ນ ຫຼາຍເທົ່າໃດ ແລະ ປຽບທຽບໃສ່ກັນກັບລາຍໄດ້ແຕ່ລະເດືອນຂອງທ່ານທີ່ໄດ້ມາ.

ແລ້ວມັນກໍ່ມີຫຼາຍວິທີທີ່ທ່ານສາມາດໄລ່ບັນຊີໄດ້ວ່າ ເງິນເຂົ້າເງິນອອກໄປໃຊ້ຈ່າຍໄປໃສແດ່. ການແນະນຳຂອງພວກເຮົາຄື:

- ຂຽນລົງໃນປຶ້ມນ້ອຍໆໄວ້ວ່າ ທ່ານຊື້ຫຍັງແດ່ ແລະ ລາຍຈ່າຍໜີ້ສິນນັ້ນ ແມ່ນມີຫຍັງແດ່.
- ເກັບໃບເສັຽຮັບເງິນໄວ້ໃນຊອງຈົດໝາຍ ຫຼື ກັບເກີບ.
- ຖ້າທ່ານມີຄອມພິວເຕີ, ຕີລາຍລະອຽດຂອງການໃຊ້ຈ່າຍເງິນເຂົ້າ.
- ຖ້າເປັນໄປໄດ້ ທ່ານຄວນຊື້ຊອພໄວ້ທີ່ມີໄພແກນທີ່ຄິດໄລ່ເຮືອງເງິນເຂົ້າເງິນອອກ.

ຈີໄວ້ວ່າທ່ານຕ້ອງໄລ່ເອົາບັນຊີຫຍັງແດ່ເຂົ້ານຳ ເຊັ່ນ:

- ເຮືອງກຸ່ວກັບເຮືອນຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ຄ່າເຊົ່າເຮືອນ, ການຈຳນຳເຮືອນ, ແລະ ຄ່າພາສີເຮືອນ.
- ອາຫານ ເຊັ່ນ: ການອອກຕະຫຼາດ, ກິນເຂົ້າຢູ່ຮ້ານອາຫານ, ເຂົ້າຈີຕ່າງໆ ກາເຟ, ນ້ຳໂຊດາ, ອາຫານວາງອື່ນໆ.
- ຣົດ ເຊັ່ນ: ຄ່າຈ່າຍໜີ້ຣົດ, ຄ່ານ້ຳມັນ, ຄ່າແປງ, ປະກັນໄພ, ຄ່າຈອດຣົດໄວ້ໃນກາຣາບ່ອນທີ່ທ່ານເຮັດວຽກ, ແລະ ຄ່າປີ້ຣົດສາທາຣະນະອື່ນໆ.
- ເຮືອນ ເຊັ່ນ: ນ້ຳຢາທຳຄວາມສະອາດເຮືອນ, ການສ້ອມແປງເຮືອນເປັນປະຈຳ, ປະກັນໄພທັງຄົນເຊົ່າແລະເຈົ້າຂອງເຮືອນ.
- ເສື້ອຜ້າ, ສັກແຫງ, ເຄື່ອງສຳອາງແລະເຄື່ອງຂອງຕັດຜົມແລະຢ້ອມຜົມຕ່າງໆ.
- ຄ່ານ້ຳຄ່າໄຟ ເຊັ່ນ: ຄ່າໂທຣສັບ, ທາງໂທຣສັບທາງໄກ, ຄ່າໄຟຟ້າ, ຄ່ານ້ຳມັນຫຼືແກຊ໌, ຄ່ານ້ຳ.
- ຈ່າຍໜີ້ເສດດິດ ຖ້າທ່ານຫຍັງບໍ່ທັນຈ່າຍໜີ້ໝົດ.
- ຈ່າຍຄ່າເງິນກູ້ຢືມຈ່າຍຄ່າໂຮງຮຽນ.
- ຈ່າຍຄ່າປະກັນໄພ.
- ຈ່າຍຄ່າອອກໄປບັນເທີງ ເຊັ່ນ: ອອກໄປເບິ່ງໜັງ, ຊີ້ບີ້ມແລະວາຣະສານມາອ່ານ, ຂອງຫຼິ້ນເດັກນ້ອຍ, ສາຍເຄໂບ ໂທຣທັດ, ສາຍອິນເຕີແນດ.
- ຈ່າຍຄ່າຈ້າງຄົນມາເບິ່ງລູກນ້ອຍໃຫ້.
- ສົ່ງເສັ້ງໃຫ້ລູກເຕົ້າໄປຮຽນ ຫຼື ສົ່ງຝາກເງິນໄປລ້ຽງຄອບຄົວຢູ່ປະເທດອື່ນ ເຊັ່ນ ພໍ່ແມ່ຫຼືພີ່ນ້ອງທີ່ຢູ່ປະເທດອື່ນໆ
- ຈ່າຍຄ່າໂຮງໝໍ.
- ຈ່າຍຄ່າທະນາຍຄວາມ ເຊັ່ນ ເຮືອງເຂົ້າອອກປະເທດຫຼືການເປັນສັນຊາດອະເມຣິກັນ, ການໄລ່ຄ່າພາສີ, ທະນາຍຄວາມຂອງຄອບຄົວ, ສົ່ງໃຫ້ລູກໆໄປຮຽນ.
- ຝາກບັນຊີທະນາຄານປະຈຳ ເຊັ່ນ ຝາກເຂົ້າບັນຊີທ້ອນເງິນ, ບັນຊີກິນເບັ້ງບຳນານ ຫຼື ບັນຊີຮຸ້ນຊື້ຂາຍ.

ເວລາທ່ານຄິດໄລ່ບັນຊີເງິນເຂົ້າເງິນອອກຕ່າງໆ ຢ່າລືມບວກລາຍໄດ້ເງິນເດືອນເຂົ້ານຳ ຫຼື ເງິນໄດ້ຈາກຮັຖບານ ພ້ອມດ້ວຍລາຍໄດ້ຈາກບ່ອນອື່ນໆ ເຊັ່ນ ວຽກບໍ່ເຕັມຊົ່ວໂມງ, ເງິນພາສີທີ່ໄດ້ຄືນ, ເງິນຄ່າສົ່ງເສັ້ງຊ່ອຍລ້ຽງລູກ, ເງິນທີ່ໄດ້ມາຈາກຜົວຫຼືເມັງ, ເງິນຄ່າທີ່ຄົນມາເຊົ່າເຮືອນຫຼືທ້ອງ, ເງິນທີ່ເອົາໄປລົງທຶນຫຼືເງິນທີ່ໄດ້ມາເປັນຂອງຂວັນ.

ບັດແລ້ວ ທ່ານເອົາເງິນທີ່ຈ່າຍແຕ່ລະເດືອນມາລົບກັບເງິນລາຍໄດ້ ທ່ານກໍາຈະຮູ້ຍອດເງິນເຫຼືອຂອງທ່ານແຕ່ລະເດືອນວ່າ ມີເທົ່າໃດແທ້. ທ່ານຖ້າມຕົວເອງເລີຍວ່າ ລາຍໄດ້ຂອງທ່ານສາມາດຈ່າຍໜີ້ໄດ້ບໍ່? ຖ້າຄຳຕອບວ່າ “ບໍ່ໄດ້” ທ່ານຕ້ອງຕັດສິນໃຈວ່າ ທ່ານຈະຕ້ອງໃຊ້ຈ່າຍເງິນໜ້ອຍລົງ ຫຼື ມີລາຍໄດ້ສູງຂຶ້ນ. ການມີພໍ່ຢູ່ພໍ່ໃຊ້ ຈະເຮັດໃຫ້ທ່ານວາງແຜນເຮືອງການໃຊ້ຈ່າຍເງິນໄດ້ຢ່າງລະອຽດອອນ.

ຍອດເງິນເຫຼືອໃນບັນຊີເງິນ

ບັນຊີເງິນທະນາຄານແລະບັນຊີເຊັກເປັນເຄື່ອງໃຊ້ທີ່ສໍາຄັນຢື່ງ. ເວລາທ່ານຈ່າຍໜີ້ສິນ ໃນແຕ່ລະເດືອນໃນຕອນເວລາທີ່ໄດ້ເບີກເງິນແລ້ວ ທ່ານຈະຮູ້ໄດ້ໂລດວ່າ ເງິນທ່ານມີເຫຼືອຫຼາຍ ພຽງເທົ່າໃດ ແລະ ທ່ານຕ້ອງຮະວັງໄວ້ ໃຫ້ໃຊ້ເງິນຕາມງົບປະມານລາຍໄດ້ ແລະຈ່າຍພຽງພໍຂອງ ແຕ່ລະເດືອນຈົນກວ່າທ່ານຈະໄດ້ເບີກເງິນເດືອນມາອີກ.

ຈື່ໄວ້ວ່າ:

- ທ່ານຕ້ອງໄລ່ຍອດເງິນເຫຼືອທຸກໆເທື່ອທີ່ທ່ານໄດ້ຮັບໃບລາຍງານບັນຊີເງິນຈາກ ທາງທະນາຄານ.
- ຂຽນລົງໃສ່ໃນບັນຊີຂອງທ່ານທຸກໆລາຍຈ່າຍຂອງເງິນເຂົ້າຫຼືເງິນອອກ ແລະ ລົບອອກຈາກບັນຊີບັນຊີທຸກໆເຊັກທີ່ທ່ານຂຽນອອກຈ່າຍໜີ້ຕ່າງໆ, ເງິນທີ່ຖອນ ອອກມາໃຊ້ຈາກຕູ້ເອທິເອັມ ຫຼື ເມື່ອທ່ານໃຊ້ບັດແດບິດຈ່າຍຄ່າສິ່ງຂອງຕ່າງໆ ແລະ ຄ່າບໍລິການໃຊ້ຕູ້ເອທິເອັມຂອງທະນາຄານອື່ນໆ.
- ນອກຈາກນັ້ນແລ້ວ ທ່ານຍັງຈະຕ້ອງຈື່ໄວ້ວ່າ ທ່ານຕ້ອງລົບລາຍຈ່າຍໜີ້ຕ່າງໆ ທີ່ຈ່າຍແບບອັດຕະໂນມັດໃຫ້ແກ່ບໍລິສັດອື່ນໆ ເຊັ່ນ ບໍລິສັດອອກກຳລັງກາຍທີ່ທ່ານເປັນ ສະມາຊິກ ຫຼື ລາຍຈ່າຍຄ່າໄຟຟ້າຕ່າງໆ.

ລົດຜ່ອນຂອງການໃຊ້ຈ່າຍ

ທ່ານຄວນພະຍາຍາມໃຊ້ຈ່າຍໜ້ອຍລົງກວ່າລາຍໄດ້ຂອງທ່ານ ແລ້ວທ່ານກໍຈະມີເງິນເຫຼືອ ທ້ອນໄວ້. ການທ້ອນໂຮມເງິນໄວ້ເປັນເລື່ອງສໍາຄັນຢື່ງ ເພື່ອເອົາມາໃຊ້ໃນເວລາທີ່ຈໍາເປັນ ແລະ ເພື່ອໃຊ້ໃນອະນາຄົດ. ຫຼາຍໆຄົນເຫັນວ່າ ເມື່ອພວກເຂົາທ້ອນເງິນໄວ້ຢ່າງເລັກໆໜ້ອຍໆ ມັນກໍຈະເລີ່ມມີຫຼາຍຂຶ້ນເປັນເງິນກ້ອນໃຫຍ່.

ການຢອມຢູ່ຢອມກິນແມ່ນຂຶ້ນຢູ່ກັບທ່ານເອງວ່າ ຈະຕ້ອງລົດຜ່ອນການໃຊ້ຈ່າຍທັງແຕ່ຫຼືບໍ່ໃຊ້ຈ່າຍ ຢ່າງພຸ້ມເພື່ອຍເລີຍ. ຖ້າທ່ານຢາກລອງເບິ່ງ ໃຫ້ທ່ານບໍ່ຊື້ຈ່າຍເອົາທັງເລີຍພາຍໃນປະມານອາ ທິດນຶ່ງ ນອກຈາກສິ່ງຂອງໃຊ້ທີ່ຈໍາເປັນເທິງນັ້ນ ເຊັ່ນ ອາຫານປະຈໍາວັນແລະນໍ້າມັນຮົດ.

ອີກຫຼາຍວິທີທີ່ທ່ານສາມາດປະຢັດໄດ້ຄື:

- ຈົດລົງໄວ້ ສິ່ງຂອງທີ່ທ່ານຕ້ອງການຊື້ເທົ່ານັ້ນ. ຊື້ຂອງທີ່ມັນລຸດລາຄາ, ຊື້ຂອງທີ່ບໍ່ແມ່ນຍີ່ຫໍ້ທີ່ນິຍົມໃຊ້ກັນ ແລະ ຖ້າເປັນໄປໄດ້ ຊື້ຂອງເປັນໂຫຼ.
- ໄປທາບທາມຊອກຫາເບິ່ງຕະຫຼາດທີ່ຂາຍຂອງຖືກ.
- ເຮັດອາຫານກິນເອງຢູ່ເຮືອນ. ເອົາອາຫານໄປກິນຢູ່ໂຮງຮຽນແລະບ່ອນເຮັດວຽກ. ພະຍາຍາມຢ່າຊື້ກາເຟຕົ້ມທີ່ແພງໆ. ການຕົ້ມກາເຟນົມ ກາປູຈີໂນແລະລາເທທຸກໆມື້ ທ່ານຈ່າຍຄ່າກາເຟເກືອບເຖິງ \$800 ຕອນ.
- ຮະວັງເມື່ອທ່ານເຂົ້າໄປຊື້ເຄື່ອງອາຫານໃນຮ້ານຂາຍຂອງໃຫຍ່ ເພາະ ມັນມີເຄື່ອງຂອງຫຼາຍສິ່ງຫຼາຍຢ່າງທີ່ອາດຈະມາຍົວະໃຫ້ທ່ານຢາກຊື້ມັນ.

- ໃຊ້ທ້ອງສະມຸດ ເພື່ອເຂົ້າເລື່ອງບັນເທິງພຣິດຕ່າງໆ ເຊັ່ນ ປຶ້ມ, ວາຣະສານ, ແຜ່ນຊິດີ, ແຜ່ນຫຼິ້ນເກມຕ່າງໆ ແລະ ໜັງອັດໃນວິດີໂອ.
- ເວລາອອກໄປຂ້າງນອກ ຫຼື ຕອນເຂົ້ານອນ ທ່ານຄວນລົດຜ່ອນອາກາດຮ້ອນລົງ.
- ຖ້າທ່ານໃຊ້ແອເຢັນ ໃຫ້ເປີດຂັ້ນສູງກວ່າຕາມທຳມະດາ.
- ຖ້າເປັນໄປໄດ້ ທ່ານຄວນເຂົ້າຂັບຮົດໄປການ ໃຫ້ທ່ານຢ່າງ, ຂີ່ຮົດນຳໝູ່ ຫຼື ໃຊ້ທາງຣົດສາທາຣະນະເພື່ອໄປມາ.
- ໂທໄປຖາມທະນາຄານທີ່ຢູ່ແຖວໝູ່ບ້ານທ່ານວ່າ ການເປີດບັນຊີທະນາຄານມີຟຣີບໍ່ ຫຼື ຄ່າບໍລິການຕ່ຳບໍ່. ຖ້າທະນາຄານຂອງທ່ານເອົາຄ່າໃຊ້ຕູ້ເອທິເອັມ, ທ່ານຄວນຊອກຫາ ເບິ່ງທະນາຄານໃໝ່ທີ່ບໍ່ເອົາຄ່າບໍລິການຕ່າງໆ ຫຼື ເມື່ອທ່ານຖອນເງິນອອກ ຈາກຕູ້ເອທິເອັມຂອງທ່ານເອງ.
- ຖ້າເປັນໄປໄດ້ ພະຍາຍາມຊື້ເຄື່ອງຂອງໃຊ້ມີສອງ ເຊັ່ນ ຣົດ, ເຄື່ອງໃຊ້ໃນເຮືອນ ແລະ ເຄື່ອງນຸ່ງຖືຕ່າງໆ.
- ຖ້າທ່ານເອົາວັນພັກກໍ່ຄວນຢ່າເອົາຫຼາຍມື້ ແຕ່ເອົາພຽງສອງຫຼືສາມມື້ເທົ່ານັ້ນ ຫຼື ພາຄອບຄົວໄປນອນຫຼິ້ນກິນເຂົ້າປ່າທີ່ຢູ່ບໍ່ໄກບ້ານ.
- ຊື້ຢາສຳລອງ ຫຼື ຢາທີ່ມີຂາຍໃນຮ້ານຂາຍຢາຢູ່ແລ້ວ. ຢາທີ່ດີໆນັ້ນ ແພງຫຼາຍ.

ໄປຫາຊື້ຢູ່ຕະຫຼາດທີ່ຂາຍຖືກໆ.

ທ່ານສາມາດປະຢັດເງິນໄດ້ໂດຍທີ່ໄປຫາຊື້ເຄື່ອງຂອງທີ່ຂາຍຖືກໆ. ເອົາລາຄາມາປຽບທຽບກັນເບິ່ງ ກ່ອນໆທີ່ທ່ານຈະຊື້ມັນ. ທ່ານຄວນທາບທາມເບິ່ງວ່າ ທະນາຄານໃດດີ, ບໍລິສັດໂທຣສັບໃດຖືກ, ປະກັນໄພໃດດີ ຫຼື ຢາຂາຍຢູ່ຮ້ານໃດຖືກ, ທ່ານຄວນໂທໄປທາບທາມເບິ່ງປະມານສາມບໍລິສັດ.

ເພີ້ມເຕີມລາຍໄດ້ເງິນເດືອນ. ເຖິງວ່າທ່ານຈະປະຢັດປານໃດ, ແຕ່ ທ່ານກໍ່ຫຍັງຂາດເຂີນ ເຮືອງເງິນຢູ່ຕາມເຄີຍ ແລະ ທ່ານຍັງຕ້ອງການເງິນເພີ້ມຂຶ້ນອີກຢູ່ສເມີ ເພາະສະນັ້ນ ທ່ານຄວນເບິ່ງວ່າ:

- ຖືໂອກາດໃນເວລາທີ່ຮຸບານມີຄົງການລົດຜ່ອນພາສີ ເຊັ່ນ Earned Income Tax Credit ແກ່ຄອບຄົວທີ່ມີລາຍໄດ້ໜ້ອຍ ທ່ານກໍ່ຄວນໃຊ້ໂຄງການນີ້ເພື່ອຈະໄດ້ເງິນເສັງພາສີ ຄືນຫຼາຍ.
- ຊອກຫາເຮັດວຽກເຄິ່ງມື້ເພີ້ມເຕີມ ຫຼື ໃນວັນເສົາອາທິດ. ຍາມບຸນແລະວັນພັກຕ່າງໆ ຫຼາຍໆບໍລິສັດຈະຮັບຈ້າງເອົາຄືນເພີ້ມຂຶ້ນອີກ.
- ເອົາຫ້ອງທີ່ບໍ່ໃຊ້ໃນເຮືອນທ່ານໃຫ້ຄືນອື່ນເຊົ່າ.
- ຕັ້ງທຸຣະກິດນ້ອຍໃນເຮືອນທີ່ບໍ່ຕ້ອງການໃຊ້ຕົ້ນເງິນທຶນຫຼາຍ ເຊັ່ນ ນັກສ້ອມແປງ, ຊ່ວຍລ້ຽງເດັກ ຫຼື ຮັບເໝົາຍົບເສື້ອຜ້າ.
- ຂາຍເຄື່ອງຂອງແລະເສື້ອຜ້າທີ່ທ່ານບໍ່ໃຊ້ແລ້ວ.

ມີຫຼາຍວິທີທີ່ທ່ານສາມາດຫ້ອນໂຮມເງິນທ່ານໄວ້ໄດ້ ເຊັ່ນ:

- ໂອນລາຍໄດ້ເຂົ້າບັນຊີເງິນ ຫຼື ບັນຊີເງິນກິນເບັງບໍານານ ແບບອັດຕະໂນມັດໂລດ ເວລາບໍລິສັດເບີກເງິນໃຫ້.
- ການທ້ອນເງິນໄວ້ກ່ອນຖືກຮັບບານຕັດເອົາພາສີອອກ ຕົວຢ່າງ ບັນຊີເບັງບໍານານ. ບໍລິສັດຫຼາຍແຫ່ງຈະເອົາເງິນຈໍາກັດຂອງບໍລິສັດໃຫ້.
- ບາງບໍລິສັດໃຫ້ພະນັກງານຝາກເງິນໄວ້ໃນບັນຊີເງິນທີ່ເອີ້ນວ່າ Flexible Spending Account ແລ້ວທ່ານກໍສາມາດໃຊ້ເງິນທີ່ຍັງບໍ່ເສັງພາສີນັ້ນ ຈ່າຍສໍາລັບຄ່າສິ່ງເສັງລູກໆ ໄປຮຽນ ຫຼື ຄ່າໝໍທີ່ທາງປະກັນໄພສຸຂະພາບບໍ່ຈ່າຍໃຫ້.

ຕັ້ງເປົ້າໝາຍໄວ້ເພື່ອທ້ອນເງິນເຂົ້າໃນບັນຊີເງິນ

ທ່ານບໍ່ອາດສາມາດເບິ່ງອະນາຄົດຂອງທ່ານເອງໄດ້ວ່າ ທ່ານຈະປະສົບກັບບັນຫາຕ່າງໆນັ້ນ ແບບໃດແດ່. ບາງທີ່ເປົ້າໝາຍຂອງທ່ານແມ່ນທ່ານຢາກແຕ່ງງານ ຫຼືບາງທີ່ ທ່ານຢາກມີລູກ, ໄປເຂົ້າຮຽນເພີ່ມເຕີມ, ໄປທ່ອງທ່ຽວ, ຊື້ເຮືອນ--ນີ້ຄືເປົ້າໝາຍຂອງການທ້ອນເງິນໄວ້ ແລະ ກໍເປັນສິ່ງທີ່ສໍາຄັນຢື່ງ ເພາະ ເງິນຈະສາມາດຊື້ສິ່ງຂອງ ແລະຄວາມຕ້ອງການເຫຼົ່ານີ້ໄດ້. ນີ້ແລະ ຄືເປົ້າໝາຍຂອງການທ້ອນໂຮມເງິນ.

ເປົ້າໝາຍກອງການທ້ອນໂຮມເງິນເປັນເວລາໄລຍະສັ້ນແລະຍາວ. ເປົ້າໝາຍໃນໄລຍະສັ້ນນັ້ນ ແມ່ນທ່ານສາມາດທ້ອນໂຮມເງິນໄດ້ພາຍໃນ 1 ຫຼື 2 ປີ ດັ່ງ ຈົບໃນການຮໍາຮຽນຫຼືແຕ່ງງານແລ້ວ. ເປົ້າໝາຍໃນໄລຍະຍາວນັ້ນ ຈະໃຊ້ເວລາຫຼາຍຈຶ່ງຈະສໍາເລັດ ຊຶ່ງອາດເປັນ 5 ຫຼື ຫຼາຍປີກວ່ານັ້ນກໍເປັນໄດ້ທີ່ທ່ານສາມາດຊື້ເຮືອນຫຼັງນຶ່ງໄດ້ ແລະ ດົນໄປອີກກວ່ານັ້ນ ແມ່ນ ຝາກເງິນເຂົ້າບັນຊີເງິນເພື່ອເອົາໄປໄວ້ກິນເບັງບໍານານຫຼືເອົາໄປຈ່າຍຄ່າໂຮງຮຽນລູກໆ.

ທ່ານເປັນພຽງຜູ້ດຽວເທົ່ານັ້ນທີ່ຈະເຮັດໄດ້. ທ່ານຄວນຂຽນລົງໄວ້ວ່າ ເດືອນໜ້າ ປີໜ້າ 10 ປີຂ້າງໜ້າ 20 ປີຂ້າງໜ້ານັ້ນ ທ່ານຕ້ອງການດໍາເນີນຊີວິດແບບໃດ. ທ່ານຈະບໍ່ໃຊ້ເວລາດົນດອກ.

ເມື່ອທ່ານໄດ້ຕັ້ງເປົ້າໝາຍໄດ້ໄວ້ແລ້ວ ທ່ານຈະຕ້ອງເລີ່ມຝາກເງິນເຂົ້າບັນຊີເງິນເປັນປະຈໍາ ແລະ ເອົາເງິນໄປລົງທຶນຊື້ຮຸ້ນ ຮຸ້ນໃດຮຸ້ນນຶ່ງ.

ການທ້ອນໂຮມເງິນແລະການເອົາເງິນໄປລົງທຶນ

ທ່ານສາມາດເຮັດໃຫ້ເງິນກ້ອນນຶ່ງກາຍເປັນສອງກ້ອນໄດ້ ເຊັ່ນ ເມື່ອທ່ານຝາກເງິນເຂົ້າບັນຊີທ້ອນເງິນ ແລະເງິນກ້ອນນັ້ນກໍຈະໄດ້ກິນກໍາໄຮດອກເບັງຈາກທະນາຄານທ່ານເອງ ຫຼື ທະນາຄານອື່ນໆ ຫຼື ຈາກບໍລິສັດອື່ນໆ. ເວລາທ່ານເອົາເງິນໄປລົງທຶນກັບບໍລິສັດອື່ນໆ ທ່ານຊື້ຮຸ້ນສ່ວນຫຼືໃບພັນ ທະບັດຂອງແຕ່ລະບໍລິສັດ-ນີ້ແມ່ນການລົງທຶນຕ່າງໆ.

ຖ້າທ່ານບໍ່ຢາກລຸບທຶນເລີຍ ຫຼື ທ່ານຢາກຖອນເງິນເຂົ້າຖອນເງິນອອກໄດ້ຢ່າງສບາຍ ທ່ານຄວນເອົາເງິນໄປຝາກໄວ້ໃນບັນຊີເງິນທະນາຄານໃນໄລຍະສັ້ນ. ບັນຊີທ້ອນເງິນນີ້ປອດໄພດີແລະທ່ານຍັງໄດ້ກິນດອກເບັງອີກ ແລ້ວ ຮັບບານກໍຍັງໃຫ້ຄ່າປະກັນເງິນທີ່ທ່ານເອົາມາ

ຝາກທະນາຄານ. ດອກເບັ້ງນັ້ນ ມີຫຼາຍອັດຕາ ເພາະສະນັ້ນ ທ່ານຄວນໂທໄປທາບທາມເບິ່ງກ່ອນ ວ່າ ທ່ານສາມາດເປີດບັນຊີເງິນກັບທະນາຄານຕ່າງໆໄດ້ບໍ່.

ໃບຢັ້ງຢືນການຝາກເງິນຕາຫຼືທີ່ເອີ້ນວ່າ ຊີດີ (CD) ຄືກັນກັບການຝາກເງິນເຂົ້າໃນ ບັນຊີເງິນທ້ອນໂຮມ ເຊິ່ງ ຣັຖບານໃຫ້ຄ່າປະກັນ. ສ່ວນຫຼາຍ ຊີດີ ຈະໄດ້ດອກເບັ້ງຫຼາຍກ່ວາ ບັນຊີທ້ອນເງິນຂອງທະນາຄານ ແຕ່ມັນມີກົດບັງຂັບທີ່ທ່ານຕ້ອງຝາກເງິນໄວ້ພາຍ ໃນທຶກເດືອນເຖິງນຶ່ງປີ ຫຼືບໍ່ກໍຫຼາຍປີໄປກວ່ານັ້ນ ຖ້າທ່ານຢາກໄດ້ດອກເບັ້ງດີ. ຖ້າທ່ານຖອນເງິນອອກໄວກ່ອນກຳນົດ ທ່ານຈະຕ້ອງຈ່າຍຄ່າປັບໃໝ ແລະ ທ່ານຈະເສັງ ຂີ້ດອກເບັ້ງ. ທ່ານຄວນໄປທາບທາມທະນາຄານອື່ນໆ ເບິ່ງກ່ອນໆຕັດສິນໃຈເປີດບັນຊີເງິນວ່າ ທະນາຄານໃດໃຫ້ອັດຕາດີ.

ເງິນທີ່ທ່ານຝາກທ້ອນໄວ້ໃນທະນາຄານໃນໄລຍະຍາວນັ້ນ ທ່ານສາມາດເອົາໄປລົງທຶນຊື້ຮຸ້ນຕ່າງໆ ແລະພັນທະບັດ. ທ່ານສາມາດຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບການລົງທຶນຕ່າງໆນີ້ໄດ້ ຈາກບໍຣິສັດລົງທຶນ ແລະ ທະນາຄານຕ່າງໆ. ທ່ານຄວນໄປທາບທາມເບິ່ງກ່ອນໆທີ່ທ່ານຈະຕັດສິນໃຈເອົາເງິນໄປລົງທຶນ. ໄປຖາມເບິ່ງວ່າ ການເອົາເງິນໄປລົງທຶນນີ້ ສ່ຽງຫຼາຍປານໃດ ແລະ ຄ່າຈ່າຍການບໍຣິການນັ້ນ ຫຼາຍເທົ່າໃດອີກ.

ເປັນເລື່ອງທຳມະດາທີ່ການລົງທຶນຈະເປັນການສ່ຽງຫຼາຍ ຖ້າທ່ານລົງທຶນຫຼາຍ ຜົນກຳໄລກໍຈະໄດ້ ຫຼາຍຖ້າຕະຫຼາດຂາຍຮຸ້ນດີ ແຕ່ທ່ານກໍອາດຈະສູນເສັງເງິນໝົດເລີຍຖ້າຮຸ້ນບໍ່ດີ.

ປະກັນໄພ

ທ່ານບໍ່ຄວນຫຼີກລ້ຽງການຊື້ປະກັນໄພເພື່ອຫວັງວ່າຈະໄດ້ທ້ອນໂຮມເງິນເພີ່ມເຕີມ ເພາະ ທ່ານບໍ່ອາດຈະເຫັນໄດ້ໃນອະນາຄົດວ່າ ຈະມີໄພຮ້າຍແຮງຂຶ້ນຕໍ່ທ່ານແລະຄອບຄົວແບບ ໃດແລະໃນເວລາໃດ ເຊັ່ນ ໄພທັນະຊາດ, ໄພໄໝ້ເຮືອນ ຫຼື ມີຂີ້ຄະໂມຍມາລັກຂອງ. ດ້ວຍເຫດນີ້ ທ່ານຄວນໄປທາບທາມບໍຣິສັດປະກັນໄພຕ່າງໆທີ່ມີປະກັນໄພທີ່ທ່ານຕ້ອງການ. ທ່ານສາມາດຖາມກ່ຽວກັບລາຍຈ່າຍແຕ່ລະເດືອນນັ້ນ ຈ່າຍເດືອນລະເທົ່າໃດແທ້ ແລະ ປະກັນໄພໃດດີ. ບາງບໍຣິສັດເຮັດວຽກເສັງຄ່າປະກັນໄພໃຫ້ລູກຈ້າງ. ຕາມທຳມະດາແລ້ວ ລູກຈ້າງຈະຕ້ອງແບງເງິນເດືອນສ່ວນນຶ່ງເຂົ້າໃສ່ບັນຊີປະກັນສຸຂະພາບ. ເງິນຈຳນວນນີ້ ເບິ່ງຄືວ່າຫຼາຍ ແຕ່ຫາກທ່ານຈ່າຍຄ່າປະກັນສຸຂະພາບເອງຫຼືຈ່າຍຄ່າໂຮງໝໍທີ່ບໍ່ມີປະການໄພນັ້ນ ມັນຈະແພງກວ່າບໍ່ຊື້. ຖ້າວ່າທ່ານໄດ້ປະກັນສຸຂະພາບຢູ່ບໍຣິສັດເຮັດວຽກ ທ່ານຄວນຄົ້ນຄວ້າ ແລະສຶກສາເບິ່ງກ່ອນວ່າ ທ່ານຕ້ອງການຊື້ປະກັນໄພຫຼືບໍ່.

ຖ້າມີຜູ້ຄົນມາພ້ອງຮ້ອງທ່ານໄປຂຶ້ນສານ, ທ່ານອາດສູນເສັງເຮືອນຂອງທ່ານ, ຣົດ ຫຼື ເງິນກ່ອນນຶ່ງທີ່ທ່ານທ້ອນໂຮມມາໄດ້ຫຼາຍປີແລ້ວ. ຖ້າເປັນໄປໄດ້ ທ່ານຄວນຊື້ປະກັນໄພພຽງ ພໍ່ໆສົມຄວນ ເພື່ອປ້ອງກັນການສຸກເສີນຕ່າງໆ.

ຢ່າງໜ້ອຍ ຣັຖທີ່ທ່ານຢູ່ຈະມີກົດຂໍ້ບັງຂັບໃຫ້ທ່ານຊື້ປະກັນໄພທີ່ບໍ່ປະກັນຫຼາຍສິ່ງຫຼາຍຢ່າງ ແລະ ສ່ວນຫຼາຍ ເມື່ອທ່ານໄດ້ມີອຸບັດຕິເຫດແລະປະກັນໄພທີ່ທ່ານຊື້ບໍ່ເຕັມສ່ວນນັ້ນ ມັນຈະບໍ່ຄ້ຳປະກັນ

ຂັບສິນຂອງທ່ານໄດ້ພຽງພໍ. ກ່ອນທ່ານຈະຕັດສິນໃຈຊື້ປະກັນໄພ ທ່ານຄວນຄິດໄລ່ເບິ່ງວ່າ ຖ້າຊື້ຫຼືບໍ່ຊື້ນັ້ນ ທ່ານອາດຈະສູນເສັງເງິນຕາຫຼາຍປານໃດ. ທາບທາມເບິ່ງວ່າ ທ່ານສາມາດໄດ້ ລາຄາຕ່ຳສຸດຫຼາຍປານໃດ. ຖ້າບໍ່ຮູ້ສິດປະກັນໄພມີການລົດຜ່ອນຄ່າຈ່າຍປະກັນໄພ ສ່ວນຫຼາຍມັນຈະຂຶ້ນກັບປະລິມານຂັບລົດຂອງທ່ານ, ປະກັນໄພລົດຫຼາຍຄັນ, ໄປສອບເສັງການຂັບລົດ ຫຼື ມີເຄື່ອງຫ້າມລໍ່ຮົດຢ່າງອັດຕະໂນມັດ, ຖົງແອ ຫຼື ເຄື່ອງເຕືອນໃຫ້ຮູ້ວ່າ ຮົດກຳລັງຖືກຄົນຂີ່ລັກງັດ. ບາງບໍລິສັດລຸດລາຄາໃຫ້ແກ່ຜູ້ເຖົ້າຜູ້ແກ່.

ທ່ານສາມາດເສັງຄ່າປະກັນໄພໜ້ອຍຖ້າທ່ານໜັກຄ່າຈ່າຍອອກສູງ ເຊິ່ງໝາຍຄວາມວ່າ ທ່ານຈະຕ້ອງຈ່າຍເງິນປະມານ \$250 ຖົງ \$500 ຫຼື ຫຼາຍກວ່ານັ້ນຈາກຕົ້ນທຶນຂອງທ່ານ ເອງໃນເວລາທີ່ສິ່ງໃບຂໍເອົາເງິນຄືນ.

ຖ້າທ່ານເປັນເຈົ້າຂອງເຮືອນ ແລະ ມີປະກັນໄພເຮືອນ ມັນສາມາດປະກັນການໜ້ອງຮ້ອງຂຶ້ນສານ ຈາກຜູ້ຄົນທີ່ໄດ້ຖືກບາດເຈັດໃນບໍລິເວນເຮືອນຂອງທ່ານ. ຖ້າທ່ານເຊົ່າເຮືອນຫຼືໜ້ອງ ທ່ານສາມາດ ຊື້ປະກັນໄພເຊົ່າເຮືອນທີ່ມີປະກັນໄພຄືກັນກັບປະກັນໄພເຈົ້າຂອງເຮືອນ. ອີກຢ່າງໜຶ່ງ ຖ້າມີປະກັນໄພເຮືອນແລ້ວ ບໍ່ວ່າຈະມີໄພໄໝ້ເຮືອນຫຼືໄພທັມະຊາດຕ່າງໆທີ່ມາທຳລາຍເຮືອນທ່ານ ກໍ່ຕາມ ເຮືອນຂອງທ່ານຈະມີປະກັນໄພ. ສຳລັບນ້ຳຖ້ວມນັ້ນ ທ່ານຕ້ອງຊື້ປະກັນໄພນ້ຳຖ້ວມ ອີກຕ່າງຫາກ. ບາງບໍລິສັດປະກັນໄພອາດລຸດລາຄາໃຫ້ ຖ້າທ່ານມີເຄື່ອງເຕືອນຢູ່ໃນທຸກຫ້ອງນອນ.

ເຄດິດ

ເຄດິດກໍ່ເປັນອີກສ່ວນໜຶ່ງຂອງການໃຊ້ຈ່າຍແລະທ້ອນໂຮມເງິນ. ອີກຢ່າງໜຶ່ງ ເຄດິດກໍ່ສາມາດ ໃຊ້ໄດ້ໃນເວລາທີ່ຈຳເປັນ. ສ່ວນຫຼາຍ ທຸກໆຄົນຈະບໍ່ມີເງິນສົດດອກທີ່ຈະເອົາໄປຊື້ຮົດຄັນໃໝ່ໄດ້, ຕູ້ເຍັນ ຫຼື ເຄື່ອງຊັກຜ້າຫຼືເຄື່ອງອົບເສື້ອຜ້າ. ເຄດິດສາມາດຊື້ສິ່ງຂອງທີ່ຈຳເປັນ ແລະ ທ່ານກໍ່ສາມາດຈ່າຍໜີ້ເຄດິດຄືນໄດ້ໃນໄລຍະຍາວ.

ຖ້າທ່ານຢາກໄດ້ເຄດິດມາໃຊ້ ທ່ານຕ້ອງຈ່າຍໜີ້ສິນຕາມເວລາກຳນົດ. ຢ່າໃຊ້ເຄດິດຈົນໝົດຂຶ້ນ. ຕິດຕາມລາຍງານເຄດິດທຸກໆປີ. ຖ້າທ່ານຢາກໄດ້ໜັງສືລາຍງານເຄດິດ ທ່ານສາມາດໄປເຂົ້າ ແວບໄຊຕ໌ Annual Credit Report (www.annualcreditreport.com) ໄດ້ ຫຼື ໂທໄປຫາເລກ 877-322-8228.

ຖ້າທ່ານບໍ່ມີເຄດິດ ຫຼື ທ່ານບໍ່ມີປະລິມານກ່ຽວກັບການໃຊ້ເຄດິດ, ທ່ານກໍ່ສາມາດເລີ່ມໃຊ້ເຄດິດທີ່ມີ ງົບປະມານຕ່ຳ ຫຼື ຂໍເຄດິດຈາກບໍລິສັດເຄດິດທີ່ໃຫ້ທ່ານເລີ່ມຕົ້ນມີປະລິມານຂຶ້ນອີກໃໝ່ ແລະ ທ່ານກໍ່ຈະມີເຄດິດເພື່ອຂໍເອົາມາໃຊ້ໃນຍາມຈຳເປັນ.

ທ່ານຕ້ອງໃຊ້ປັນຍາແຕ່ຈັກໜ້ອຍ. ຖ້າເປັນໄປໄດ້ ທ່ານຄວນຈ່າຍໜີ້ເຄດິດຫຼາຍກວ່າທີ່ທະນາຄານ ໃຫ້ງົບປະມານລາຍຈ່າຍໄວ້ ຫຼື ຈ່າຍໜີ້ເຄດິດຄືນຫຼາຍໆເທົ່າກວ່າລາຄາເກົ່າ ເພື່ອທ່ານຈະເຮັດໃຫ້ ຂັດອກເບັ້ງຕ່ຳລົງ.

ທ່ານຕ້ອງຄິດໃຫ້ດີວ່າ ຈະຖອນເງິນຊວດຈ່າຍອອກມາໃຊ້ບໍ່ ເພາະ ໃນເວລາທີ່ທ່ານບໍ່ສາມາດຈ່າຍຄ່າເຮືອນໄດ້, ທ່ານອາດຈະສູນເສັງເຮືອນຂອງທ່ານໄປ.

ເສດຖີຕ່າງໆທີ່ທ່ານຄວນຫຼີກເວັ້ນໄວ້:

- ຮ້ານເອົາຂອງໄປຈຳນ່າ, ບໍລິສັດມື້ເງິນເດືອນອອກ ຫຼື ຮ້ານເອົາຮົດໄປຈຳນ່າ. ບໍລິສັດພວກນີ້ໄລ່ຄ່າດອກເບັ້ງສູງ.
- ຮ້ານຄ້າທີ່ໃຫ້ທ່ານຊື້ກ່ອນແລ້ວຈ່າຍທີ່ຫຼັງໂດຍທີ່ບໍ່ຕ້ອງຈ່າຍດອກເບັ້ງ ແຕ່ເມື່ອຖ້າທ່ານບໍ່ສາມາດຈ່າຍໜີ້ໝົດຕາມເດືອນແລະມີກຳນົດໄວ້, ທ່ານກໍ່ຈະຕ້ອງເສັງດອກເບັ້ງເລີ້ມຕັ້ງແຕ່ມື້ທີ່ທ່ານຊື້ເຄື່ອງຂອງນັ້ນ.
- ເສດຖີທີ່ມີອັດຕາສູງ ທ່ານຄວນຫຼີກເວັ້ນມັນໄວ້ທີ່ສຸດ. ຄົ້ນຄວ້າເບິ່ງວ່າ ອັດຕາຂອງເສດຖີດັ່ງນັ້ນ ແມ່ນອັດຕາໃດແທ້ໂດຍໄປເຂົ້າເບິ່ງໃນແວບໄຊຕ໌ Bankrate.com ແລະ ເອົາອັດຕານັ້ນມາປຽບທຽບໃສ່ກັນເບິ່ງວ່າ ທະນາຄານໃດໃຫ້ອັດຕາດີກ່ວາໝູ່.

ໜີ້ສິນ

ຄວາມແນະນຳຕ່າງໆໃນປື້ມນ້ອຍໆນີ້ ສາມາດຊ່ວຍໃຫ້ທ່ານຮູ້ກ່ຽວກັບເລື່ອງການໃຊ້ຈ່າຍເງິນຕາຕ່າງໆທີ່ທ່ານມີ. ຖ້າຫາກວ່າ ທ່ານຫຍັງຈົມຢູ່ກັບໜີ້ສິນແລະບໍ່ມີເງິນໃຊ້ໜີ້ສິນຢ່າງພຽງພໍ ຫຼືວ່າ ທ່ານຫຍັງຢູ່ດາວການໃຊ້ຈ່າຍບໍ່ໄດ້ ທ່ານຄວນໄປປຶກສາເລື່ອງນີ້ກັບຜູ້ຊ່ຽວຊານທາງດ້ານການໃຊ້ຈ່າຍເງິນຕາ ແລ້ວກໍ່ຍັງມີຫຼາຍອົງການທີ່ສາມາດຊ່ວຍໃຫ້ທ່ານແກ້ບັນຫາເລື່ອງເງິນໄດ້ໂດຍທີ່ຄິດຄ່າບໍລິການຕໍ່າ.

ອົງການ The National Foundation for Consumer Credit ທີ່ມີຫຼາຍສາຂາແລະເຄືອຄາຍ ທົ່ວໆສະຫາຣັຖ ອາດສາມາດຊ່ວຍແນະນຳທ່ານໄປຫາອົງການທີ່ຢູ່ໃກ້ໝູ່ບ້ານທີ່ທ່ານຢູ່ນັ້ນໄດ້ ຫຼື ທ່ານສາມາດໂທໄປເລກ 800-388-2227 ຫຼືໄປເຂົ້າເບິ່ງແວບໄຊຕ໌ (www.nfcc.org).